

Grondwater is politieke aandacht waard

Stel de water- en bodemgemeenschap eens voor als een voetbalteam. Waar staan de grondwatermensen? Meer in de achterhoede of het middenveld dan in de voorhoede, durven we te stellen. Dat type speler is voorbereid op probleembeheersing en een voorzichtige opbouw. Een aanvaller is veel meer gericht op kansen. Op drie recente bijeenkomsten leek de grondwaterwereld te streven naar een dynamischer imago. Het feit dat de baten van grondwater minstens enkele miljarden euro per jaar bedragen, kan de sector het benodigde zelfvertrouwen geven.

Op 7 december 2005 organiseerde het platform Gebieds- en Systeemgericht Grondwaterbeheer van SKB een bijeenkomst over de toekomst van grondwater en bodem in (stroom)gebiedsbeheer. Ruim 150 mensen kwamen ervoor naar Apeldoorn. Na een vooral informatieve en levendige middag concludeerde de middagvoorzitter, dijkgraaf en voorzitter commissie Advies Waterstaatswetgeving Alfred van Hall het volgende:

1. We zijn de periode van angst voor de Kaderrichtlijn Water (KRW) voorbij. Angst heeft plaats gemaakt voor actie. Op alle niveaus is men aan het werk en men doet dit over het algemeen met veel plezier.
2. Er is behoefte aan duidelijkheid met tevens de wens om het Rijk op hoofdlijnen te laten sturen. Regel beleidszaken op nationaal en Europees niveau zoals het moet, en organiseer het beheer op regionaal niveau waar het kan.
3. Samenwerking en zelfoplossend vermogen zijn de sleutelwoorden voor succesvol water- en bodembeheer. Nederland kan veel kansen benutten die Europa biedt als we beseffen dat we één groot proefproject kunnen zijn in Europa.
4. De huidige goede samenwerking tussen het ministerie van VROM en het ministerie van VenW is misschien een opstap naar een organisatievorm waarbij de departementale knip ligt tussen het beheer van de fysieke leefomgeving en het beheer van immateriële zaken als gezondheidszorg, scholing etc.

Dijkgraaf Lambert Verheijen maakte geen geheim van zijn andere petten, voorzitter van SKB en ex-gedeputeerde milieu van Noord-Brabant. Dat grondwater een communicatief onderwerp is, illustreerde hij met een Brabants krantenartikel over het grondwaterbeheer. Ook hij wees op een ingrijpende transitie in denken en beheer door de Europese eenwording. En zag in de KRW en de GWR veel meer kansen dan problemen. De eerste versie van de Maatschappelijke Kosten Baten Analyse (MKBA) over de KRW die eind 2006 afgerond is, zal nog niet ideaal zijn. Maar het is wel voor het eerst dat we in miljarden euro's kunnen uitdrukken wat het op orde brengen van de watersystemen kost en opbrengt. En verder is het voor het eerst dat we synchroon een aantal stroomgebiedsbeheerplannen moeten maken. Kennisbeheer is daarbij essentieel. Verheijen sloot af met vijf stellingen op persoonlijke titel:

1. Ontwikkel naast de landelijke kennisinstituten regionale kenniscentra/netwerken;
2. Sluit daarbij aan bij de activiteiten van de KRW-projectbureaus;
3. Financier toekomstige beheersactiviteiten uit de Leemtewet, WWB, grondwaterheffing en waterdiensten;
4. Zoek integrale bestuurlijke samenwerking tussen gemeenten, waterschappen en provincies in een omgevingsdienst/schap;
5. Organiseer één ministerie voor de fysieke ruimte (duurzaamheid) als Europese speler.

De rol van grondwater kwam ook ter sprake op de dag over doelstellingen van de Kaderrichtlijn Water en het Landelijk Afwegingskader op 14 februari. De ca. 130 aanwezigen

werkten onder deskundige en strakke leiding van dagvoorzitter Fred Haarman van Royal Haskoning aan kennisuitwisseling en meningsvorming over:

1. Het proces van afwegen van KRW doelen, maatregelen en kosten
2. Afstemming van maatregelen in grond- en oppervlaktewater
3. Uitwerking in de regio

Opvallend op deze dag was de enorme druk die op het proces staat. De resultaten van het afwegingskader moeten 1 april –geen grap- klaar zijn om als input te dienen voor de MKBA die eind juni afgerond moet zijn vanwege de agendering op het Landelijk Bestuurlijk Overleg Water en de voorbereiding op de KRW decemberbrief 2006. Dat er in dat proces spanning ontstaat tussen de inspanningen op rijksniveau en de inspanningen vanuit de acht regionale groepen, was voelbaar. De regio's smeekten het centrale niveau bijna om een meer regisserende rol waar te maken. Die bal werd keurig teruggelegd. We kunnen pas regisseren als we weten wat u wilt en kunt. Op het voetbalveld heet dat heen en weer tikken. Een club die dat vaak doet wil wel eens publiek verliezen. Opvallend is dat de uitvoerders van MKBA nu al uitgaan van een 'slecht' resultaat. Als betrokken toeschouwer roept dat de vraag op of de coach het team alleen maar het veld in stuurt om niet te verliezen? Is dat wat het bestuur uitdraagt vanuit een visie op Nederland als internationaal waterland waar water een speerpunt is bij het Innovatieplatform en waar een Netherlands Water Partnership (NWP) bestaat. Het zou beter zijn om het veld in te gaan met de instelling om te winnen. Het NWP wil de export van de Nederlandse Watersector de komende vijf jaar verdubbelen. De KRW en de dochterrichtlijn Grondwater wordt door veel partijen in NWP-kringen als een kans gezien.

De roep om een krachtiger regie vanuit het rijk klonk ook op het tweede actualiteiten congres Grondwater op 16 februari. De organisator van het congres, SBO, was tevreden met ruim 60 aanmeldingen, en constateerde ook dat het de helft was van het aantal in 2005. Was het de gewijde sfeer in Muis Sacrum die voor een lichte matheid zorgde ondanks inspirerende watermuziek van Ernst Bobbie en de Rest? Of was het de breedte van de bijdragen, van Europees beleid via Waterwet tot concreet grondwaterbeheer in Amersfoort, Dordrecht en Nijmegen en aansprakelijkheidsvragen, die de aanwezigen boeide en vermoeide? De dagvoorzitter, professor Peter Driessen, liet zich niet uit het veld slaan en verwoordde de vraag van de zaal in een oproep aan de ministeries van VROM, VenW, LNV en EZ om gezamenlijk de regierol voor het grondwaterbeheer op te pakken. Omdat de integratie van wetten op het gebied van ruimtelijke ordening, water, milieu en mijnbouw nog wel 10-15 jaar zal duren is samenwerking op rijksniveau dringend gewenst. De vele praktijkvoorbeelden vanuit stedelijk grondwaterbeheer lieten zien dat het praktijkveld heel erg creatief is in de samenwerking, maar vaak tegen de wettelijke en organisatorische grenzen aan loopt. Vernieuwende pilot-projecten en experimenten lijken dan geboden. Door de politiek gefaciliteerde en gesanctioneerde pilots zijn nodig voor de aanpak, organisatie en wettelijke basis van:

1. Het stedelijke grondwaterbeheer met speciale aandacht voor een innovatieve gebiedsgerichte en kostenbesparende aanpak van historische verontreinigingen
2. Innovatieve systeemmaatregelen voor diffuse verontreinigingen in het landelijke gebied
3. Innovatief beheer van grondwater onder industriële megasites
4. Organisatie van de verzameling van data en kennis over het grondwater
5. De communicatie over het grondwater o.a. via virtuele landelijke en regionale kenniscentra, onderwijs en publieksprojecten.

De illustraties bij dit verslag laten voorbeelden zien van communicatie over grondwater. De Lambert Verheijen educatieve peilbuis op Belgisch grondgebied maakt grondwater zichtbaar voor het grote publiek. Op tientallen plaatsen in het land zijn deze peilbuizen geplaatst. In het nieuwe Westerpark in Amsterdam kan de stedeling de overgangen van oppervlakte- naar grondwater ervaren.

Opvallend was dat op het Grondwater congres ervaren adviseurs onafhankelijk van elkaar pleitten voor een vergelijking tussen het beheer van de Nederlandse gasbel en het grondwater. De baten van het grondwatergebruik bedragen enkele miljarden euro's per jaar. Net als het grondwater zelf zijn deze baten minder goed zichtbaar dan gasbaten. Beter inzicht hierin is gewenst. Dat inzicht kan zeker helpen om grondwater niet alleen op de KRW-agenda, maar ook op de economische agenda van Den Haag te houden. Op de volgende bijeenkomst van het GSG- platform zullen wij de mogelijkheden creëren om uw mening te geven over het nut en noodzaak van agendering van grondwaterzaken

Ebel Smidt en Johan van der Gun, Platform Gebieds- en Systeemgericht Grondwaterbeheer

(www.grondwaterplatform.nl, info@grondwaterplatform.nl)

Voor vragen over de KRW dag: Floris Verhagen: f.verhagen@royalhaskoning.com
over de SBO grondwaterconferentie Peter Driessen: p.driessen@geo.uu.nl